

Friluftslivets fellesorganisasjon

Adresse: Nedre Slottsgate 25, 0157 OSLO
Telefon: 23 31 09 80, Telefaks: 23 31 09 89, E-post: post@frifo.no
Org. nr.: 971 262 834, Bankgiro: 7154.05.51671, Postgiro: 0801 2713550

**Fylkesmannen i Telemark
Miljøvernavdelingen
Statens Hus
3708 SKIEN**

Dato 09.07.2001

HØRINGSUTTALELSE – FORSLAG TIL ENDRING AV VERNEFORSKRIFTENE FOR HARDANGERVIDDA NASJONALPARK MED TILHØRENDE LANDSKAPSVERN- OMRÅDER

Vi viser til brev av 26.03.2001 fra Direktoratet for naturforvaltning angående høring av forslag til endringer av verneforskriftene for Hardangervidda nasjonalpark, Skaupsjøen Hardangerjøkulen landskapsvernområde og Møsvatn Austfjell landskapsvernområde. Etter henvendelse til Direktoratet for naturforvaltning (DN) har vi fått utsatt høringsfristen til 10.07.2001.

Vi viser også til vår høringsuttalelse datert 21.06.2000 til forvaltningsplan for Hardangervidda nasjonalpark med tilhørende verneområder.

Vi ber om at fylkesmannen og Direktoratet for naturforvaltning merker seg vår nye adresse!

INNLEDNING

Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO) representerer de tolv største friluftslivsorganisasjonene i Norge med til sammen nesten ½ million medlemskap. En av hovedoppgavene for FRIFO er å ivareta allemannsretten og det enkle tradisjonelle (ikke-motoriserte) friluftslivets vilkår i Norge.

Den generelle samfunnsutvikling fører til et stadig sterkere press på naturen. Mulighetene for å drive friluftsliv svekkes kontinuerlig ved at attraktive naturområder reduseres i størrelse og kvalitet, og gjenværende områder gjøres vanskeligere tilgjengelig. Blant annet har inngrepsfrie naturområder i Norge blitt redusert dramatisk i løpet av de siste 100 årene som følge av ulike typer utbygginger og inngrep. Det er derfor svært viktig at vi nå tar vare på de naturverdiene som fortsatt finnes, både i og utenfor inngrepsfrie områder, blant annet for å ivareta friluftslivet som er en del av norsk kulturarv og som en del av det helseforebyggende arbeidet i Norge.

GENERELT

Formålet med opprettelse av nasjonalparker er todelt: (1) bevare større områder i naturlig tilstand og (2) gi adgang til friluftsliv og rekreasjon i mest mulig urørt natur, jf "Innstilling om lov om naturvern" av 29. mai 1968. Friluftsliv er med andre ord en del av verneformålet og burde derfor vært uttrykt mer direkte i formålsparagrafen enn det som ofte er tilfelle i nasjonalparkforskriftene. FRIFO mener derfor det er direkte feil slik Direktoratet for naturforvaltning hevder i høringsnotatet at ikke friluftsliv er en selvstendig del av verneformålet i Hardangervidda nasjonalpark. Nasjonalparker må derfor forvaltes på en måte som både sikrer verneverdiene og fremmer det enkel, tradisjonelle og naturvennlig friluftslivet. FRIFO vil samtidig understreke at ved eventuelle konflikt mellom naturverninteresser og brukerinteresser, eksempelvis friluftsliv skal brukerinteressene alltid tilpasse seg naturverneinteressene.

Hardangervidda er ett av få større inngrepsfrie områder som fortsatt finnes i Sør-Norge og det er derfor svært viktig at dette området forvaltes på en måte som sikrer verneverdiene slik at det også i framtida kan være et attraktivt friluftslivsområde. Utviklingen i nasjonalparken etter opprettelsen har imidlertid vært negativ i forhold til verneverdiene, først og fremst pga. motorferdsel og hyttebygging. Dette har også ført til at nasjonalparken i 1986 ble oppført på Den internasjonale naturvernunionens (IUCN) liste over trua verneområder, noe FRIFO ser svært alvorlig på og må tas svært alvorlig i den videre forvaltningen av nasjonalparken.

I vår høringsuttalelse til forvaltningsplanen datert 21.06.2000 kommenterte ikke vi de enkelte endringsforslagene som var lagt ved, men understreket at det ikke måtte skje endringer som svekket vernet av området, og viste i den forbindelse til våre kommentarer til selve forvaltningsplanen. FRIFO forventet derfor at eventuelle endringer av verneforskriften ville ha som mål å snu den negative utviklingen og sørge for at formålet med opprettelsen av nasjonalparken ville bli ivaretatt.

Etter FRIFOs vurdering går de foreslåtte endringene av verneforskriftene i helt feil retning på vesentlig punkter i forhold til det å ta vare på verneverdiene i området. Dette gjelder først og fremst de punktene som gjelder motorisert ferdsel der forslaget til endringer åpner for bruk av flere sleper til terrengtransport og flere vann for bruk av fly.

FORMÅL (HN)

I forskriften til Hangervidda NP er det foreslått å endre "tradisjonelt landbruk" til "landbruk" i formålsparagrafen. FRIFO er skeptisk til en slik endring da landbruk i dag er noe annet enn det som ligger innenfor begrepet tradisjonelt landbruk. Skal det gjøres en slik endring må landbruk defineres på en klar måte som gjør at endringen ikke muliggjør aktiviteter som har negative innvirkninger på verneverdiene i området.

FRIFO mener at formålsparagrafen for Hardangervidda nasjonalpark bør uttrykke mer direkte at friluftsliv er en del av verneformålet slik at det ikke blir mulig å hevde at friluftsliv ikke er en del av verneformålet, slik DN gjør, jf det vi har skrevet ovenfor om nasjonalparker og friluftsliv. FRIFO foreslår derfor at formålsparagrafen endres i tråd med dette.

FORVALTNING

FRIFO er enig i forslaget om å ta ut den detaljerte beskrivelsen av forvaltningsmyndighet (punkt 3.1 og 3.2) og erstatte den med et punkt 7 i verneforskriften: "Direktoratet for naturforvaltning avgjør kven som skal ha forvaltningsmynde etter forskrifta".

Verneområdene på Hardangervidda er av nasjonal verdi og FRIFO mener derfor de må forvaltes deretter. Dette innebærer blant annet at det må være en helhetlig forvaltning som sikrer

verneverdiene i verneområdene. FRIFO kan ikke se at lokal forvaltning vil sikre en slik forvaltning og ønsker derfor ikke en ytterligere delegering av forvaltningsmyndigheten fra regionalt nivå.

At forvaltningsplanen skal gi retningslinjer for praktisering av verneforskriften må jo være selvsagt, og behøver derfor ikke stå i verneforskriften, jf punkt 3.4. FRIFO støtter derfor DN på dette punktet.

VERNEREGLER

4.1.2

Friluftsliv er en del av verneformålet og merking av løyper på Hardangervidda har lange tradisjoner. Vi støtter derfor forslaget om et nytt punkt 4.1.2c om at verneforskriften ikke skal være til hinder for merking av eksisterende turløyper.

4.1.3

Det bør være et klart mål at det ikke skal skje ytterligere inngrep i nasjonalparken. Byggeaktiviteten i nasjonalparken må derfor holdes på et absolutt minimum. Behovet for nye bygninger må også vær ytterst begrenset da vi må gå ut fra at eksisterende bygninger er tilpasset den tradisjonelle bruken av området. FRIFO er derfor i utgangspunktet skeptisk til at det kan gis tillatelse til så mange tekniske tiltak innefor en nasjonalpark, og hvis det i det hele tatt skal gis en slik tillatelse må det finnes særdeles gode grunner til dette. Det mangler imidlertid en god oversikt over eksisterende bygninger, og vi støtter forslaget om at en slik oversikt må foreligge før det kan gis tillatelse, enten det tas inn i forskriften eller blir en del av forvaltningsplanen.

FRIFO har imidlertid ingen store innvendinger mot de foreslått endringene av 4.3.1 om hva forvaltningsmyndighetene kan gi tillatelse til, men støtter DN's kommentarer og forslag. Vi vil likevel framheve viktigheten av punkt 4.1.3g som gir mulighet etter søknad til å merke nye turløyper for det enkle og naturvennelige friluftslivet.

4.1.4

Beitetrykket fra sau i deler av området medfører store endringer i sammensetningen av vegetasjonen, jf forslag til forvaltningsplan. Vi støtter forslaget til nytt punkt 4.1.4 som gjør at DN får mulighet, ved hjelp av forskrift til å regulere eller forby beite, jf også vår høringsuttalelse til forvaltningsplanen.

4.2.4

Fritidsfiske er en viktig friluftslivsaktivitet, og bidrar til å øke naturopplevelsen i området. FRIFO støtter derfor DN's forslag til endring av punkt 4.2.4, 2. avsnitt om utsetting av fisk og andre ferskvannsorganismer.

4.5 Ferdsløse m.m. (HN)

Den frie ferdselsretten (allemannsretten), jf friluftsløven er et grunnleggende fundament for utøvelse av det tradisjonelle friluftslivet i Norge. FRIFO er derfor i prinsippet i mot enhver regulering som kan rukke ved denne retten. Vi kan imidlertid se at det i noen spesielle tilfeller kan være behov for å regulere ferdselen av hensyn til sårbare naturtyper og/eller arter. Det er imidlertid svært viktig at reguleringen ikke legger unødvendige og ikke begrunnede restriksjoner på det enkle, naturvennlige og ikke-motoriserte friluftslivet.

4.5.1

FRIFO vil advare mot en ubegrunnet frykt mot nye friluftslivsformer. I den nye Stortingsmeldingen om friluftsliv står det at regjeringen ønsker å stimulere til et "romslig" friluftsliv der målet er å få folk ut i naturen med et mangfold av aktiviteter. Vi mener derfor myndighetene bør være svært forsiktig med å innføre ferdselsrestriksjoner på nye friluftslivsformer som for eksempel skisegling.

Begrepet "organisert ferdsel" er meget upresist og uheldig. Begrepet brukes ikke i friluftslvsloven og er vanskelig å definere. Det er også et begrep som kan misbrukes for å hindre allmennhetens frie ferdselsrett. Vi mener derfor dette bør tas ut av forskriften.

FRIFO mener at dagens 4.5.1f *"Innafor nærare avgrensa deler av nasjonalparken kan DN forby all slags ferdsle heile året eller delar av året når ein rekna det naudsynt for å verne naturmiljøet....."* er tilstrekkelig for å hindre uheldig former for ferdsel. Vi mener derfor at både punkt 4.5.1c og 4.5.1e er helt unødvendige og bør tas ut.

4.6 Motorferdsel

En av de aller viktigste grunnene til at folk driver friluftsliv er å komme ut frisk natur, vekk fra støy og forurensning og oppleve stillhet og fred. FRIFO mener derfor det må være et helt klart mål å holde motorferdselen på et minimum. Som nevnt tidligere var motorferdsel en av grunnene til at Hardangervidda nasjonalpark ble oppført på IUCNs liste over trua vernområder. FRIFO hadde derfor forventet at endringer i vernforskriften ville bidra til å snu denne negative utviklingen. Imidlertid fører de aller fleste endringsforslagene til utvidede muligheter for motorisert ferdsel, noe som umulig kan være meningen.

FRIFO støtter imidlertid endringene som medfører at det må lages en transportplan for samordning av transport og at all motortransport må rapporteres.

4.6.2

FRIFO mener at det må være et mål å drive villreinjakta på en mest mulig skånsom og naturvennlig måte med basis i det enkel og naturvennlige friluftslivet. Det må derfor være et ufravikelig mål å redusere motortransporten til et minimum også i forbindelse med villreinjakta. For FRIFO er det vanskelig å vurdere behovet for å lande på det enkelte vann. Vi mener derfor det bør gjøres en grundig analyse av det reelle behovet for motorisert uttransportering av felt villrein. FRIFO er derfor ikke enig i at forskriften skal gi fri adgang til bruk og landing med fly i forbindelse med villreinjakt, jf forslag til 4.6.2c. Vi mener dette sender feil signaler i forhold til bruk av motorisert transport i en nasjonalpark.

For å gjøre forskriften mer fleksibel og som et aktivt virkemiddel for å redusere flytransporten til et minimum, foreslår vi at punkt 4.6.1c får følgende ordlyd: *"bruk av fly til uttransportering av felt villrein på vann som er fastsatt i forvaltningsplanen. Dette gjeld til og med tre dager etter at villreinjakta er slutt"*, jf DN's forslag til punkt 4.6.4 angående sleper. På den måten kan behov for innstramminger i flybruken gjøres uten at verneforskriften må endres.

4.6.3 Transport etter løyve

FRIFO har ingen spesielle merknader til at tilsynsutvalga for ansvaret for all motorferdsel, så framtidig dette ikke fører til en mer liberal praksis og økt motorferdsel.

4.6.3.3

Turisthyttene er et tilbud til alle som ønsker å bruke området til det enkle og naturvennlige friluftslivet. Disse hyttene står derfor i særstilling i forhold til private hytter. Mulighetene til drift og vedlikehold av disse hyttene må derfor stå i forhold til dette. FRIFO støtter derfor forslaget til endring av punkt 4.6.3.3d.

4.6.4

Slepene på Hardangervidda muliggjør omfattende motorisert ferdsel i nasjonalparken. FRIFO vil igjen framheve målet om å redusere motorferdselen til et minimum i nasjonalparken. Som følge av dette må være et mål å redusere antall kilometer sleper, og ikke øke det slik dette forslaget innebærer. FRIFO er derfor enig med DN i at det ikke kan være prinsipielt riktig å ha et veg/slepenett på 170-180 km inne i en nasjonalpark.

Det er imidlertid vanskelig for FRIFO å vurdere behovet for de enkelte slepene, men vi er sterkt kritisk til en utvidelse av slepenettet i det omfang som dette forslaget innebærer. Vi mener derfor det bør gjøres en grundig analyse av det reelle behovet for motorisert ferdsel på de ulike slepene. FRIFO er enig med DN i forslaget om å at godkjente sleper kan fastsettes i forvaltningsplanen. Dette gjør forvaltningen mer fleksibel og gjør det lettere å forby uønsket ferdsel uten å måtte endre selve forskriften.

Vennlig hilsen
Friluftslivets fellesorganisasjon

Harald Tronvik
generalsekretær

Hans Erik Lerkelund
fagkonsulent